

Södertörns högskolas remissvar gällande betänkandet Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95)

I sin helhet ger utredningen en god bild av hållbar turism och växande besöksnäring. Högskolan instämmer i att det behövs ett samlat grepp för besöksnäringen och denna utredning pekar på flera viktiga områden som bör förstärkas om Sverige på allvar ska kunna bli ett hållbart besöksland. Framför allt vill vi lyfta fram vikten av forskning inom besöksnäring och turism samt att kompetensförsörjning bör utvecklas.

Kapitel 3 En samlad politik

Vi ser som utredningen också behovet att ett nationellt besöksnäringforum (3.6.1) och en ny nationell funktion för utveckling och innovation (3.6.2) samt ett förstärkt samordningsuppdrag för Tillväxtverket (3.6.3). Särskilt viktigt är det i utredningen nämnda argumentet avseende samband och synergier vid tematiska utvecklingsinsatser inom hållbar turism och växande besöksnäring. Här vill vi lägga till att den regionala och lokala nivån bör kopplas tydligt till riksnivån avseende produktutveckling och marknadsföring på den internationella marknaden.

Kapitel 4 Besöksnäringen – en del av ett hållbart samhällsbygge

Tillväxtverket har på senare år genomfört destinationsutvecklingsprojekt. En fortsättning på detta föreslås i punkt 4.0 genom en pilotsatsning på "Hållbar destinationsutveckling genom samarbete mellan stad och landsbygd". Vi är positiva till denna pilotsatsning och vill särskilt framhäva att hållbarhetsfrågan kommer att få en allt viktigare roll inom besöksnäringens utveckling, som forskningen också pekar på. Dessutom vill vi betona att stadens roll för besöksnäringens utveckling i landet är helt avgörande. Det är något som konstaterats inom högskolans turismvetenskapsämne, som sedan 1999 har huvudtema storstadsturism.

Kapitel 5 Digitaliserad besöksnäring med fokus på delnings- och plattformsekonomi

Utvecklingen inom den digitaliserade delnings- och plattformsekonomi går fort. Vi ställer oss bakom utredningens förslag att berörda myndigheter, kartlägger och informerar om dess möjligheter och problem. Delningsekonomi har positiva effekter, men vi menar att särskilda utredningar och forskningsinsatser bör göras för att hantera negativa effekter som exempelvis personlig säkerhet, försämrad bostadssituation för lokalt boende och orättvisa konkurrensförhållanden. Exempelvis kritiserar Airbnb-uthyrning av många i stora turiststäder i dessa avseenden.

Kapitel 6 Kompetensförsörjning

Utredningen lyfter fram att antalet utbildningsplatser i den reguljära vuxenutbildningen blir allt viktigare för branschernas kompetensförsörjning och tillväxt. Den uppfattningen vill vi understryka genom de erfarenheter vi har genom turismämnets branschråd och alumnverksamheten. Vi menar också som utredningen skriver att ett större inslag av arbetsförlagd utbildning även på akademisk nivå skulle kunna öka studenternas praktiska förmågor, något vi har erfarenhet av genom turismämnets praktiktermin och arbetsmarknadsdagar. Utredningen pekar på att gymnasieprogrammen är viktiga för besöksnäringen. Vi vill lägga till att det är särskilt viktigt att de högskoleförberedande gymnasieprogrammen, som sedan leder till högskolestudier inom turism, bör tas upp tydligare. Högskolornas erfarenhet är att ny och mer akademiskt orienterad kunskap och kompetens krävs i framtidens besöksnäring. Högskolan anser att det finns ett behov av att arbeta med frågan inom både besöksnäring och akademi. Detta eftersom det i Sverige i jämförelse med en del andra europeiska länder, som utredningen beskriver, finns en brist på kunskap om vad högre utbildning kan bidra med inom området, då turism inte är lika högt värderad som näringsgren här.

Kapitel 7 Utveckling, innovation och forskning

Utredningen föreslår en ökad andel offentlig forskningsfinansiering, där FORMAS får ett särskilt uppdrag att stödja strategisk forskning och utveckling med relevans för besöksnäringen och hållbar turism. Detta är bra, men vi vill lägga till att FORMAS bör stärkas med gedigen och omfattande kompetens inom turism och besöksnäring. Utredningen ser behov av (7.2.5) kunskapsutveckling inom en bredd av ämnesområden. Vi kan lägga till att de tiotal lärosäten som är fokuserade mot turism och besöksnäring har uttryckt starkt intresse för att bidra med forskning. Exempelvis avseende stads- och samhällsutveckling, innovation i företag, destinationsutveckling, turismupplevelser, som också nämns i utredningen. De i utredningen nämnda nationella och ideella forskarnätverken NORTHORS och NATU kan enligt vår uppfattning utnyttjas mer i framtida forskning som remissinstans för tematiska satsningar av forskningsfinansiärer och myndigheter.

Kapitel 8 Data, statistik och analys

Utredningen föreslår att Tillväxtverket ska få i uppdrag att ansvara för det nationella arbetet med turismstatistik för att få kvalitetssäkrad och användbar statistik, vilket högskolan ställer sig bakom. Enligt vår uppfattning bör själva statistikarbetet ligga på en offentligt ägd organisation och får inte vara föremål för upphandlingar av återkommande karaktär.

Kapitel 9 Trafikutbud och transporter

En viktig fråga som utredningen föreslår ska utredas är hur den växande turismen och transportbehovet ska kunna möta klimatutmaningarna. Vi vill särskilt understryka att hållbarhetsfrågan för transporter behöver undersökas vidare, som exempelvis besöksströmmar i städer. Även det verkliga resebehovet bör undersökas, som exempelvis den stora turismvolym som uppstår genom charterbussar som kör weekendbesökare till storstäder.

Kapitel 10 Naturturism

Viktiga frågor som lyfts i kapitlet om naturturism (10.5) är hur målkonflikter kan uppstå mellan allemansrätten, enskilda markägare och turister och företag som exploaterar vandringsleder etc. Vi menar därför att en översyn av rådande regelverk bör göras samt att regler som underlättar för den enskilde markägaren att skydda sina marker från ett allt för hårt slitage bör tas fram.

Kapitel 11 Kulturturism

Utredningen lyfter fram att Riksantikvarieämbetet bör utveckla en plan för hållbar besöksmålsutveckling av världsarven. Den allmänna kulturarvsdebatten i Sverige visar på att forskning och utbildning inom kulturturism har en potential att bli en viktig del i denna plan.

Kapitel 12 Måltidsturism

Regional identitet och ursprung diskuteras utifrån livsmedelsstrategin i kapitel 12.3.3. Vi förespråkar att det inom varje länsstyrelse inrättas en speciell funktion som understödjer framtagande av unika produkter från regionen, och som kan användas i regional marknadsföring.

Kapitel 13 Evenemangs- och möteslandet Sverige

Vi delar utredningens uppfattning om behovet av en nationell strategi med konkreta satsningar för stora möten och evenemang samt mätbara mål, för en hållbar turism och växande besöksnäring. Tilläggas kan att turismutbildningar och forskning kan bidra eftersom dessa möten har en omfattande verksamhetskomplexitet och besöksvolym som kräver djup kompetens.

Kapitel 14 Regler, tillstånd och tillsyn

Som utredningen föreslår bör en översyn göras av regelverket, en förenkling för småskaliga mathantverkare är nödvändig för att inte företagen ska ge upp sitt företagande. Vi menar dessutom att det är av yttersta vikt att länsstyrelserna och kommunerna har samma förhållningssätt till regelverket.